

Statistiek

Nagelaten vermogen gedaald

ECONOMIE & SAMENLEVING

Tussen 2011 en 2014 is het totale nagelaten vermogen gedaald. In 2011 was dat nog 15,1 miljard euro, maar in 2014 lieten ruim 138.000 overledenen bijna 13,6 miljard euro aan vermogen na. Dat vermogen bestaat uit 16,4 miljard aan bezittingen minus 2,8 miljard aan schulden. De verschillen in de omvang van het nagelaten vermogen zijn groot. Het mediane nagelaten vermogen kwam in 2014 uit op 19.600 euro. Maar terwijl 13 procent in 2014 een nagelaten vermogen had van 200.000 euro of meer, liet 6 procent van de overledenen per saldo een schuld na.

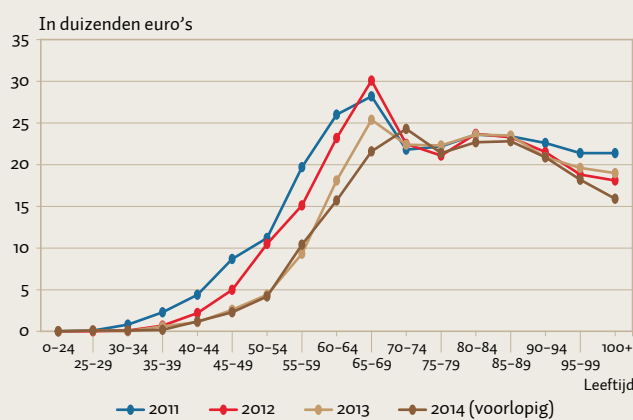
Het nagelaten vermogen vormt grofweg een afspiegeling van het vermogen over leeftijdsgroepen (figuur). Erflaters jonger dan 60 jaar lieten in doorsnee minder dan 11.000 euro na. Mensen die op oudere leeftijd overlijden hebben langer de tijd gehad om vermogen op te bouwen en 65-plussers lieten daardoor meestal meer dan 20.000 euro na. De verschillen tussen de cohorten 65-plussers zijn te verklaren door generatieverschillen. Door het lagere huishoudinkomen van vooroorlogse generaties konden relatief weinig huishoudens vermogen bijeen sparen. De naoorlogse generatie kon meer vermogen opbouwen door een hoger looninkomen, de groei van het aantal tweeverdieners en de groei van het eigenwoningbezit. Nu onder de oudere erflaters zich vaker mensen uit de naoorlogse generatie bevinden, verschuift de piek van het hoogste nagelaten vermogen van overledenen tussen de 65 en 70 jaar in de periode 2011–2013 naar erflaters tussen 70 en 75 jaar in 2014.

De woning vormde ook in 2014 het belangrijkste vermogensbestand-

deel, maar de gemiddelde waarde van de nagelaten woning is gedaald van 157.000 tot 136.000 euro. En bij 60 procent van de erflaters rustte in 2014 een hypotheekschuld op de eigen woning. De mediane nagelaten hypotheekschuld steeg tussen 2011 en 2014 van 50.000 naar 53.000 euro.

• DANIEL HERBERS (CBS)

Nalatenschappen, mediane bedrag naar leeftijd, 2011–2014

Bron: CBS

Verschuivingen in staatspapier door opkoopprogramma

FINANCIËLE MARKTEN

Vanaf maart 2015 kopen centrale banken uit het eurogebied staatspapier met een resterende looptijd tussen de 2 en 30 jaar vanuit het ECB-opkoopprogramma. Hierdoor steeg het houderschap van het Nederlandse staatspapier van De Nederlandsche Bank (DNB) van december 2014 trendmatig en kwam het eind september 2016 uit op 44 miljard euro (gemeten naar nominale waarde), tegenover 3 miljard euro vóór aanvang van het opkoopprogramma. Het aandeel van DNB in het Nederlandse staatspapier is daardoor gestegen van 1 naar 13 procent van de totale overheidsschuld.

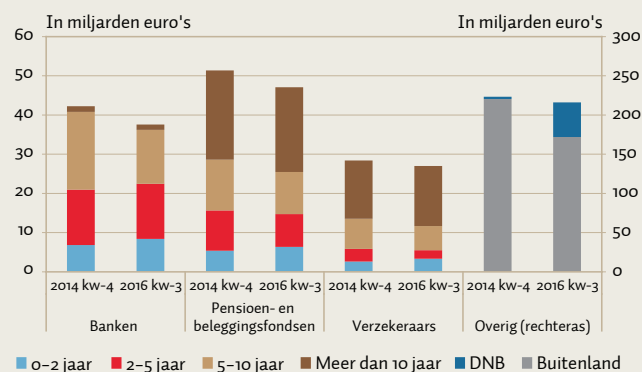
De invloed van het ECB-opkoopprogramma op het houderschap van Nederlands staatspapier in de private sector in Nederland lijkt beperkt. Het totale houderschap is vanaf december 2014 met 10 miljard euro gedaald en is terug te voeren tot alle binnenlandse sectoren.

Figuur 1 geeft de verdeling weer van het bezit van Nederlands staatspapier naar resterende looptijd in nominale waarde. In tegenstelling tot het langlopend papier zijn de posities met een resterende looptijd korter dan 2 jaar toegenomen met 3,3 miljard euro. Traditioneel wordt staatspapier met een lange looptijd in belangrijke mate aangehouden door zowel pensioenfondsen en beleggingsinstellingen als verzekeraars. Deze sectoren hebben een sterke behoefte aan langlopende activa vanwege langlopende verplichtingen. De posities van pensioenfondsen en beleggingsinstellingen in Nederlands staatspapier met een resterende looptijd van meer dan tien jaar namen licht af en die van verzekeraars namen licht toe.

De grootste verandering als gevolg van het ECB-opkoopprogramma is zichtbaar in het bezit van buitenlandse beleggers. Hun totale bezit is

met 48 miljard euro afgenomen van 220 miljard euro naar 172 miljard euro, als we in acht nemen dat de hoeveelheid uitstaand staatspapier met 17 miljard euro in dezelfde periode is verminderd. De afname van buitenlandse posities betreft voornamelijk staatspapier met een korte resterende looptijd van minder dan 5 jaar. Daarmee hielden buitenlandse beleggers eind september 2016 circa 52 procent van het Nederlandse staatspapier in bezit. • MARTIJN BOERMANS EN PATRICK MEIJERS (DNB)

Bezit Nederlands staatspapier naar resterende looptijd

Bron: DNB

Subsidieaanvragen voor hernieuwbare energie

ENERGIE & MILIEU

De Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE+) beoogt de uitrol van hernieuwbare energie in Nederland te stimuleren door het verschil tussen de kostprijs van hernieuwbare energie ('basisbedrag') en de marktwaarde van de geleverde energie te compenseren. De efficiëntie van de regeling heeft betrekking op de subsidies die worden verstrekt voor de productie van hernieuwbare energie. Eén van de efficiëntiebevorderende eigenschappen van SDE+

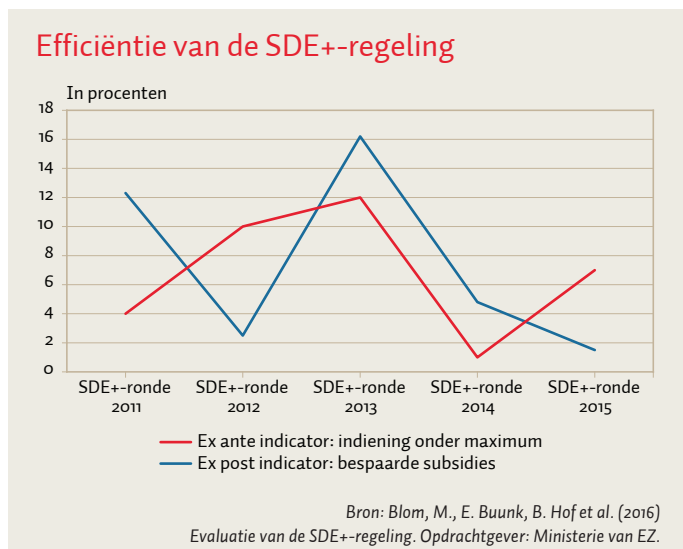
betreft de mogelijkheid dat bedrijven subsidie kunnen aanvragen in de vrije categorie, dat wil zeggen: onder het maximale basisbedrag van de betreffende technologie. Dit bespaart subsidies. Bedrijven nemen dan genoegen met minder subsidie, maar maken daardoor wel een grotere kans op toekenning van subsidie. De figuur illustreert deze efficiëntiebevorderende eigenschap met twee indicatoren.

De ex ante efficiëntie-indicator laat zien dat er per SDE+-ronde tussen de 1 en 12 procent onder het maximale basisbedrag wordt ingediend. De prikkel om onder het maximale basisbedrag in te dienen was duidelijk het laagst in de ronde 2014. Dit wordt bevestigd doordat deze ronde de langste tijd tussen openstelling en overtekening kende.

De ex post efficiëntie-indicator is de gerealiseerde besparing op de subsidieaanvragen die in de periode 2011-2015 tot productie van hernieuwbare energie hebben geleid. Deze indicator beweegt tussen de 2 en 16 procent. De SDE+-ronde 2013 heeft net als bij de ex ante efficiëntie-indicator de hoogste waarde en de SDE+-ronde 2014 een van de laagste waarden.

De ex post efficiëntie-indicator geeft over de hele periode een gemiddelde waarde van 11 procent. Achter dit percentage liggen grote verschillen tussen de verschillende technologieën om hernieuwbare energie te produceren. Opvallend is dat technologieën met een relatief lage energieproductie juist gepaard gaan met een relatief hoge waarde van de ex post indicator. Zo besparen exploitanten van zonne-energie 47 procent ten opzichte van de maximale subsidie, terwijl dat één van de technologieën is met de laagste productie. Een uitzondering hierop is Wind op Land.

• **BERT HOF** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Hoger arbeidsaanbod drijft werkloosheid eurozone

ARBEIDSMARKT

Tijdens de grote recessie is de werkloosheid in de eurozone opgelopen, maar vanaf 2013 is ze in solide tempo weer gedaald. Een verdere analyse kan ons leren of vraag- of aanbodfactoren dominant zijn geweest bij de werkloosheidsontwikkeling in de eurozone. Het werkloosheidspercentage kan stijgen omdat het deel van de bevolking dat actief op zoek is naar een baan groter wordt (dus een toename van de participatieratio) of omdat het deel van de actieve bevolking dat een baan heeft afneemt (dus een daling van de werkgelegenheidsratio). Wanneer de participatieratio stijgt, omdat meer mensen op zoek gaan naar een baan,

kan dit het groeivermogen van een economie structureel versterken. Bij ontwikkelingen aan de werkgelegenheidskant is er vaak sprake van conjuncturele afwijkingen van het niveau van de volledige werkgelegenheid. Zo zullen werkgevers tijdens een laagconjunctuur tijdelijk snijden in het werknemersbestand waardoor de werkgelegenheid onder het niveau van de volledige werkgelegenheid komt te liggen.

In de figuur wordt de cumulatieve mutatie van het werkloosheidspercentage sinds het vierde kwartaal van 2007 opgesplitst in cumulatieve mutaties in de participatie- en de werkgelegenheidsratio. Door de vergrijzing neemt het aantal gepensioneerden toe, wat de algehele participatieratio drukt. Om hiervoor te filteren wordt alleen gekeken naar de groep 15- tot 65-jarigen. Bij aanvang van de crisis steeg het werkloosheidspercentage vooral door een afname van de werkgelegenheidsratio – bedrijven reduceerden het aantal werknemers als gevolg van de economische schok. Sinds 2013 neemt de werkgelegenheid echter weer toe, en de werkgelegenheidsratio ligt op dit moment weer bijna op het niveau van voor de crisis. Het werkloosheidspercentage van 15- tot 65-jarigen ligt alleen nog hoger dan in 2007 omdat meer nieuwe mensen op zoek zijn gegaan naar een baan en de participatieratio daardoor geleidelijk is toegenomen. Hoewel deze verhoogde participatie momenteel nog leidt tot een hogere werkloosheid zal deze op termijn het groeivermogen van de eurozone versterken.

Hiermee verschilt de eurozone van de Verenigde Staten, waar de participatieratio juist is gedaald sinds 2007 en nu op een vergelijkbaar niveau ligt als in de eurozone. • **IVO SPECKER** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

